

Vrednik Jakob Alešovec.

Izhaja po
enkrat na mesec v Ljubljani,
kedar ga prebere in ne
konfiseira policija.

Posamezne številke se dobivajo, če jih kaj ostane, po
30 kr. v administraciji, Ključarske ulice (pod mestnim
trgom) št. 3 v II. nadstropji.

Velja
celo leto 3 gld., pol leta 1 gld. 50
kr. in četrt leta 80 kr. za vsacega
brez ozira na stan, naroduost in
vero.

Kdor ga bere in ga ni kupil, se bo, ako se zasači, ostro kaznoval.

Interpelacija

neslanca „Brenceljna“ v težavnem zboru do novega ministra za
uk in bogočastje, barona Konrada.

Ker si toliko časa med Slovenci na Kranjskem bival, že veš, kako je po naših šolah, ako še nisi pozabil tega. Toda takrat še ni bilo toliko dirndaja z „miza-tiš, riba-fiš, kaša-prajn“ itd., kakor ga je zdaj, in če bo tako naprej šlo, ne bomo mi drugi prav nič mogli se pobahati s svojo nemščino, ker bo vsak kmetiški deček, ki bo še krave pasel, vse znal, kar znamo mi. Meniš da ne? Pač, pač, saj novošegni naši šomaštri in njih nadzorniki trdijo, da naj se vsak le nemščine nauči, vse drugo mu bo privrženo. Iz tega sledi, da, ko bodo kmetiški dečki naučili se nemščine, bodo znali že vse drugo, kar znamo mi, ali marveč še več, ker oni bodo znali vse, mi pa ne znamo vsega. Ravno tako bodo kmetiške deklice popolne gospodične. Da potem ne bodo hoteli biti kmetje in kmetice, ampak gospóda, to je gotovo. Kdo li bo potem krave pasel, oral, mlatil, gnoj kidal, plel, pral itd., če bo nemški, toraj vse znal?

Še celó huje utegne priti. Ker je kmetov veliko več ko nas gospóde, nas utegnejo nagnati, da bomo morali mi na delo na polje, v hleve, v hosto, na skednje itd. To bo kaj lepo, če bo kak zdaj velik gospod gnoj kidal ali kaka velika gospa prasce opravljala, kaka „nježna“ gospica pa služila za deklo!

Pa še nekaj družega se utegne pripetiti. Če bo vsak človek na Slovenskem nemški znal, koliko bo pa potem nemški jezik vreden? Kedar n. pr. češplje ali češnje prav zeló ratajo, jih dobiš toliko za krajcar, da se kar vstrašiš, in če jih je le preveč, nihče ne mara zá-nje, če jih prav za njim mečejo. Tako bi se godilo pri nas nemškemu jeziku, če bi ga že vsak pastir znal, še ne odkril bi se več gospodu, bradaču zavoljo tega, ker nemški zna. Kar norca bi se delali ljudje s tega jezika, kakor se delajo o rodovitnih letih s krompirja in repe, posebno pa s snegom, kar kepali bi se z njim.

Če bi tako daleč prišlo, smo pa mi, ki imamo v svojem nemškem jeziku glavni kapital, marsikteri celó vse

premoženje, popolnoma na kantu in slovenski jezik bo v vrednosti silno poskočil, ker se bo dosedanja nemška gospóda naša kar trgala zá-nj — že zato, da se bo po njem razločila od kmeta. To je popolnoma naravno kajti gospóda hoče zmiraj več biti od kmeta, toraj če bo vsak kmet že nemški znal, bo gospóski jezik postal jezik slovenski, ker razloček med kmetom in gospódo mora biti.

Zato, dragi minister Konrad, si drznem jaz staviti do Tebe sledeča jako silna vprašanja:

1. Ali je res, da hočeš Ti tudi hoditi po Stremajerjevi poti in tako spravljati nemški jezik po slovenskih deželah v še večjo nevarnost, da se pristudi ne le učencem, ampak tudi staršem?

2. Ali res ne misliš te nevarnosti za nemški jezik odvrniti s tem, da vpelješ v vse ljudske in srednje šole slovenski jezik tako, da se bonemški tudi učil, kjer treba, pa ne tako, da bi se ga mladina preobjedla?

3. Če to storiti misliš, ali bi ne bilo dobro, ako bi brž povedal, v ktere nemške kraje misliš prestaviti glavne šolske peteline, ki se potezajo pri nas za ponemčevanje naroda — oziroma na to, da bi nemški jezik spravili pri nas ob vso veljavo? In če jih ne misliš poslati med Nemce (ker Ti morda nemški preslabo znajo, toraj bi tudi tam pravili nemški jezik ob veljavo), kam jih misliš poslati: na Kitajsko, v južno Ameriko ali med divje Culujce, ki še nobene nemške besede ne znajo?

4. Ko boš to storil, kako misliš pomiriti naše učitelje, da se ne bodo več bali pirkarjevanja, zimanjevanja in družega strahovanja?

5. Si si Ti že naročil ali kdaj misliš naročiti si metel, s katerimi boš pomedel z naših šol nesnago, kar se je nabralo je po njih o zadnjem času?

6. Sploh — kako misliš ukreniti, da se bodo po naših šolah učenci učili nemškega jezika z veseljem, ne pa po sili?

Na to prosi ne odgovora, pač pa dejanja

„Brencelj“
z gori tiskanim naslovom.

Pavliha.

Zadnje predpustne dni ni bilo na Dunaji nič, tudi drugje po svetu so ljudje noreli, zato sem stopil nekoliko domú, kjer smo „Pusta“ žgali z metlami. Brž potem sem stopil v ljubljansko čitalnico, ogledat si pustne norce, in ker znam nemški, sem tudi lahko pogovarjal se z norci. Naletel sem celó na nekega posebnega norca, kterega sem prej enkrat že na Pemschem nekje vrajmal, ko je ravno na Kranjsko napotil se, ker je slišal, da je tam za tujce obljubljena dežela. Ta mož — Stedri se piše in njegovo ime pomeni „Blagodarni“ — je hotel videti tudi norce v čitalnici, pa ne za denar, ampak zastonj. To je gotovo poceni, ker vsak, kdor ni ud narodnih društev, je moral plačati 2 gold. Ta pustni norec je pa tam zašel med moje znance Culujce, ki so nalašč z Afrike prišli črni ko vragi, in ti neolikani ljudje, ki so pa vendar toliko denarja seboj prinesli, da so vstopnino plačali, so se nad tem „blagodarnim“ Pemcem tako razjezili, da so ga kar skoz vrata spremili. Jaz bi ga bil spremil še dalje, tje nazaj, od koder je prišel, pa se mi je marela zapletla med noge in tako nisem mogel vdrihniti.

Ta reč me je takó razjezila, da sem jo mahnil kar na Dunaj nazaj. Komaj stopim v mesto, kar zagledam na cesti pred sabo dva zeló korajžna človeka s čisto novima ministerskima klobukoma.

„Ej, kaj vruga, kdo sta li? Ju moram videti, morda ju poznam“ — si mislim jaz in stopim hritrejšje za njima, da ju doidem. Ko me zagledata, se oglasita oba:

„Glej ga no, kako možko koraka memu naju, kakor da bi bil tudi on minister!“

„O saperlot, glej vaju no“ — sprožim jaz in ju vstavim — „ali sta res vidva? Se reče, tebe, Konrad že poznam z Ljubljane, kjer sva večkrat govorila. Kdo pa je ta, tvoj tovariš?“

„To je baron Kriegsau“ — pojasni Konrad — „moj pajdaš v ministerstvu. On je denarni minister, jaz pa za šole, cerkve in duhovne.“

„No, no, to je pa lepo. Zdaj bota pa za vino dala, kaj?“

„Se ve da, se ve, kaj pa“ — rečeta oba — „pa stopimo kam, kjer je nablížje.“

Tako gremo v gostilnico, kjer prinese krčmar vina, pa le pol litra in tri kozarce. Pa Konrad mu pahne vse skup nazaj in veli:

„Prinesi raj cel liter, pa le en kozarec, bo bolje!“

„Aha, se že pozna, da si bil na Kranjskem“ — rečem jaz na to in potegnem mehúr, da bi si tobaka naredil. Ali Konrad seže v žep in vrže celo pest viržink na mizo rekoč:

„Vtekni svojo lulo v žep, danes bomo vsi viržinke kadili.“

„Ha, ha“ — se smejem jaz — „ti si pa že boljši od Stremajerja, boš vsaj imel tudi vile, ne samo grabelj. Pa kaj dela Stremajer? Ali ima še kak stol, ali ste ga popolnoma na tla posadili?“

„Je še na stolu za pravosodstvo“ — odgovori Konrad in natoči ter porine kozarec meni. — Jaz napijem Kriegsau-u, kterega sem le bolj površno poznal, ta Konradu in Konradu meni. Potem pa se začnemo pogovarjati.

„Tako, tako!“ — pričnem jaz — „vidiš, Konrad, ljudje gredo naprej in nazaj. Ko sva bila v Ljubljani in večkrat na tvojem domu plesala, da so se gospoda ljubljanska spodtikali nad mojimi čevlji, kdo bi bil mislil, da boš ti kedaj minister!“

„Res človek ne ve, kaj ga čaka“ — odgovori on — „je li, tovariš Kriegsau?“

„Kaj pa, se ve da, pa je že tako“ — odgovori ta.

„Kako pa, Konrad“ — pričnem jaz vnóvič — „kaj misliš početi na ministerskem stolu za šolo, duhovne in cerkev? Ali ga boš kaj popravil, da ne bo tak, kakor je bil pod Stremajerjem?“

„Hm, hm, se bo videlo“, — črhne on tako nekako.

„Nič, nič se bo videlo, se mora koj videti“ — rečem jaz. — „Vidiš, ti se mi zdiš pameten mož, si bil dosti časa na Kranjskem in ljudje so te radi imeli. Toraj veš, kako narobe je vse tam v šoli in s plačo duhovnov. Tvoj prednik Stremajer je preveč zagledal se v naše nemšutarje in mislil, da človek ne more zveličan biti, če ne zna nemški. Ali ti tudi tako misliš?“

„Saj me že poznaš in veš, da jaz nisem tak ko Stremajer, drugače bi bil kar on še dalje ostal na ministerskem stolu.“

„O, nič se ne boj, Pavliha“ — se oglasi bar. Kriegsau — „mi-dva nisva tistih misli, da je prva potreba človeku znanje nemškega jezika, — je li, Konrad?“

„Kaj pa da, tistih misli nisva“ — pritrdi Konrad.

„Dobro, če tako! Toda, ne zamerita, diplomati, kakor vi-dva, imajo jezik zato, da zamorejo ž njim skrivati svoje misli. Jaz bom še le potem verjel, da resnico govorita, kadar bom videl dejanja. Kako n. pr. misliš ti, Konrad, zboljšati šole po Slovenskem, da se bo mladina v njih res kaj koristnega učila? Ali ne boš najprej vzel metle v roke in pometel s šole najhujše nemčurske peteline, ki so prišli na vrh po Stremajerji in zdaj druge učitelje strahujejo?“

„Na zdravje, Pavliha“ — se oglasi Konrad — „ti si še zmiraš tak tič kakor si bil. Nič se ne boj, bomo že naredili, da bo prav. Saj veš, da imam jaz Kranjce rad in sem se tudi slovenskega jezika že v moških letih učil.“

„Pa si ga zdaj že zopet pozabil“ — rečem jaz — „ker z mano nemški govoriš.“

„To je zavoljo Kriegsaua“ — reče Konrad — „da ne bo mislil, da ga morda opravljava.“

„O, zavoljo mene lahko govorita, kar hočeta“ — se oglasi Kriegsau — „jaz bom prijazen vsakemu narodu, da bo le davke plačal. V drugem pa Stremajerjev prijatelj nisem, imam rajši Hohenwarta.“

„Jaz tudi“ — prikima Konrad.

„No, potlej je pa že vse dobro“ — pravim jaz in vzdignem kozarec — „Bog vaju živi! Samo toliko glejta, da bota s Taaffetom, mojim prijateljem vred kmalu prekucnila tega Stremajerja, kterega se jaz kar ne morem privaditi, še s stola pravouka!“

„Bo že šlo, če Bog da,“ — rečeta oba, potem izpijem jaz zadnji kozarec od toliko in toliko litrov. Konrad pokliče krčmarja za račun, tudi Kriegsau potegne mošnjo, pa Konrad ne pusti plačati, češ, da denarni minister avstrijski nima nič denarja odveč, ampak mora šparati. Tako plača Konrad vse, in ko pridemo ven, ga čuti vsak nekaj pod kapo. Vsi gremo skup proti ministerski palači, tam si podamo roke in ona dva gresta po stopnicah, jaz pa hočem iti dalje.

Kar zagledam Stremajerja, ki gre ravno sèm. Nekaj ga imam pod kapo, toraj si mislim: „ta ti pa ravno prav pride“ in se nastavim med vrata. Stremajer pride ves zamišljen in gleda v tla, toraj trešči ob mene, ki sem se mu nalašč nastavil, da mu kar klobuk z glave pade.

„Pardón“ — reče, ko zagleda mene — „nisem vedel, da si ti, Pavliha.“

„Si pač mislil, da je to slovenski narod, kterega si hotel ob steno pritisniti?“ — je moje vprašanje. — „Kaj

imaš pa sploh še opraviti ti v tej ministerski hiši? Ali še ne misliš se seliti?"

„Zdaj še ne“ — reče na to, jaz, kakor sem še bolj korajžen, kedar ga imam kaj pod kapo, vzdignem marelo in ga hočem oplaziti z besedami: „No, le stoj, ti bom pa jaz pomagal.“

Ali predno pade marela, me prime za roko grof Taaffe, ki je bil med tem prišel. Jaz se obrnem nazaj, v tem smukne Stremajer po stopnicah gor, Taaffe pa pravi:

„Pusti ga, pusti, saj je njegov stol že tako sneden in trhljen, da bo nekega dne vdrl se pod njim. Ni vredno, da bi ti kaj hrupa napravil. Je bolje, da se sam po sebi pogrezne.“

„Kaj pa ti zabavljaš?“ — rečem jaz na to, ker mi kri v glavo sili; — „ti si tudi eden takih cagovih fantov, ki si v nobeno vas ne upajo. Če si za kaj, bi Stremajerja že davno ne bilo v tej hiši. Kako, da ga ne spodrepiš? Ali se ga bojiš?“

„Veš, Pavliha, to ni tako, stoj, da ti razložim!“ — pravi Taaffe.

„Ej, že vem, kaj mi hočeš praviti, pa vse skup ni nič, že vse vem. Cagov fant si, nič drugega. S tabo ne bom dalje govoril, rajši grem ga še en liter potegniti na to jezo.“

Na to se obrnem in grem v krčmo, kjer naletim na Poljake. Tem sem še le glavo bril — tem! Pravil sem jim, da to ni nič, kar oni počno na Dunaji, da morajo biti bolj Slovani ko Poljaki, ker smo vsi Slovani. Ko so pa začeli zabavljati čez Ruse, sem jaz vzel marelo in vsi so jo potegnili, da sem nazadnje sam ostal.

To pa ni nič za človeka, ki ga ima pod kapo, zato sem šel poiskati tiste jude in dunajske ustauhe. Dobil sem jih vse skup v prav slabi krčmi. Ko me zagledajo, se vsi prestrašijo, jaz pa grem naravnost k Herbstu, ki mi je še stavo za liter vina dolžan, in rečem, da ga bova zdaj pila. Pa on se izgovarja, da nima nič denarja, in krčmar mu tudi nič ne dá na upanje. Jaz, dobra duša, kakor sem, naročim liter, pa ga ni na mizo. Ko glasno zaupijem, priteče krčmar in praša, kdo ga bo plačal.

„Jaz!“ — se zaderem na to, on hiti in prinese liter z izgovorom:

„Brez zamere! Tem gospodom ne dam nič, če ne plačajo naprej, so že preveč ob ves kredit prišli.“

„Jej, jej, Herbst, kaj ste vi zagrizenci že tako na plitvem?“ — prašam jaz; — „tega ne bi bil verjel, ker ste še pred kratkem milijone šteli.“

„Slabi časi, ni več tako, kakor je bilo“ — odgovori Herbst. Ko drugi vidijo, da jaz za Herbsta plačujem, pridejo vsi s svojimi kozarci, da bi jim natakali. Pa jaz vstanem in grem z besedami: „To pa že več nič ni. Pijte vodo, kakor smo jo mi pili, ko ste vi denar imeli.“

Ta družba me je strezovala tako, da sem šel mirno spat in drugi dan hotel iti domu. Ko se pa zjutraj zbudim, mi prinese pot telegram, v katerem me prosi ruski car, da bi naj stopil za par ur k njemu, če nimam silnejega opravila, ker se ima nekaj pogovoriti z mano zavoljo evropske politike.

No, ruski car je moj prijatelj, sva že marsiktero dobro uganila, zakaj bi ne stopil k njemu? Zá-me, ki sem hitrejši od telegrafa, to ni velika zamuda, le par stopinj, pa sem pri njem. Dobim ga ravno, ko se odpravlja s svojo rodovino h kosilu.

„Saj boš z nami kosil, je-li?“ — me vpraša, ko se pozdraviva — „pri jedi se ložej kaj pogovoriva.“

„Naj pa bo no“ — rečem jaz — „samo toliko še potrpi, da se jaz malo očedim. Saj vidiš, kako sem se po poti otepel, ker je povsod toliko blata, pa tudi tistih nihilistov.“

„No, le pojdi tje v stransko sobo, tam bo vse pripravljeno. Med tem bo pa strežaj tudi zate pogrnil mizo.“

Jaz grem, se naglo osnažim in pridem nazaj. Car mi poda roko in me pelje do vrat jedilne sobe.

Pa kaj je to! To ni grom, to ni potres, to je več, kar zdaj počí, da se vse strese, kakor da bi bil sodni dan. Vsi beže, jaz pa razpnem marelo in grem gledat, kaj je to, in vidim jedilno sobo predrto.

„Aha, to jo ravno tako, kakor zadnjič na železnici“ — si mislim — „so že zopet tisti prokleti nihilisti vnes, ki poštenim višim ljudem po življenji strežejo. Le stoj, če ktereга dobim, mu bom ušesa porezal.“

To so pa res vrage kakor da bi bili obsedeni. Spodej dobim v stražnici 35 vojakov hudo raztrganih, da drug bolj stoka od drugega. Kaj so ti reveži storili nihilistom, da jih tako kar meni nič tebi nič razmesarijo! Ves ljut jeze derem naprej v klet in tam dobim tri teh gadov, jih dobro otepem z marelo, potem jih zvežem za ušesa skup in jih tiram pred cara. Ta je še ves prestrašen in pravi:

„Vidiš, Pavliha, če bi nas ti ne bil par minut zadržal, pa bi bili mi zdaj vsi skup tam, kjer muh ni. Enkrat si me že rešil, zdaj vdručiš. S čem ti morem povrniti tvoje zasluge? Ali hočeš morda šesti na moj prestol?“

„Hvala lepa, car!“ — odgovorim jaz, — „to ni nič zá-me. Tukaj še marela vselej ne pomaga, jaz imam desetkrat raji očitne sovražnike ko skrivne. Veš kaj, pusti vse skup, saj je tvoj sin že dosti star in pameten, da mu moreš zaupati gospodarstvo. Morda bo potlej mir.“

„Hm, hm! Tvoj svèt je premisleka vreden“ — reče car, jaz pa se poslovim, ker so nam ti nihilisti kosilo pokvarili, in grem kositi — kam? čóte že drugi pot zvedeli.

Rešpehtarjova kuharica.

Na, tacga pa še ne. Je glih toko, koker če človek v sršenov meh dregne. Pa nej ta nejpoh povem po vrsti, koko se je vse spredlo.

Ta drug dan sem peršla spet k gnadjivmo škof in so me toko-le ogovorli:

„Veš, Špela, včerej sem te pa fajna avfcigal!“

„Koko je to?“ — baram jest.

„I no, ti si vse verjela, kar sem ti pravil.“

„Kaj pa de, zakaj bi pa ne bla?“

„Veš, jest sem votel le probat te, k' sem slišal, de s toko huda, če

ti kdo kaj reče, kar ti ni po gusti. Vidiš, tukaj je pastirsk priif v slobenarski šprah.“

Pa mi pokažejo tist priif in je res v slobenarski šrift. Jest sem prov debel gledala, pa so spet pernesli en pok šrift in prašal:

„Sej znaš tud tajč brat kaj ne?“

„Ta drukan že enmejhen, ta pisanga pa nič“ — je moj antvert.

„Škoda! Vidiš, tukaj je več cušrift na fare, v kterih perporočam tisto „Mohorjevo društvo“ v Clove, k' daje ldem bukve za brat. Potlej pa jest tud znam bindiš, le pejd enkrat z menoj, k' bom šel na rajžo po bindiš farah, boš že slišala, de bom bindiš pridigoval. V moj kanclij se res piše vse nemšk, pa sej tud v Iblan ni nič drgač.“

„Ja, tok pa Oni niso tak tajčar, koker sem jest mislila po Njih zadnjih besedah?“

„Al ne zastopiš nič špasa?“ — me barajo naprej.

„Ja, zakaj me pa tako vico spravijo, nej ne zamerjo! Sej jest bi takga ne verjela od Njih, če b' mi kter drug pravil. No, nej bo, je že dober, pa nej me drugič tako ne naplavšajo, če smem prosit. Jest imam glih jezik, vsakmo povem kar naravnost, se nobenga nič ne bojim.“

„Veš, Špela, de sem votel tožit „Brenceljna“ zavolj tvojga plavša?“

„Nej no gredó, nej! Kdo pa ve, koko je, če mene tako zicajo! Nej pa drug bart drgač delajo, zato k' sem še več reči zvedla privat, pa jim jih ne bom pravla, k' so gunmo natank podobne. — Potlej pa še eno. Jest imam tolk antrogov, de sem si spet premislila in jim avfkindam na 14 dni po regelc.“

„Toko? Al si se naveličala? No, pa pojdi in če dons greš, ti plačam pot in lon.“

„Je pa še bolj, bom pa kar šla brez zamere, nej se jim ne feržmaga. So glih tam gor na Gorenjskem en mlad fajmošter, k' so mi že trikrat na recepis pisal, de b' šla k njim, ker že ne morjo sami kuhati si, so se že parkrat prov fest opekli. Adijo!“

Toko sem brž svoj zóhen spokala pa sem šla na zeg in perpeljala se v Iblano. K' me Žefa zagleda, ploskne z rokam in reče:

„Jej, jej, Špela, kaj si že tlet! Dolg si služila v Marperg. Koko pa je blo, de s' se toko kmal ablezvala?“

„I no, skregala se nisva, frajndleh sva šla narezen. Per takih visokih gospodih je dinst težak, je kmal ke kakšen ferdrus. Bom šla raj ke gor na Gorensk k enem mlajšem gospod, k' so še le zdej fajmošter postal, se bova belj zastopila, če glih lon ne bo toko velik.“

„To so pa gvišen tist Bačnikov z Zavrha, k' so zdej na Dobráv gor na Gorenjskem, kaj ne?“

„Ja, ja, glih tist bodo. Al jih poznaš?“

„Hihi, pa še koko! Le pejd gor, pa kar rec, de nej ti tud rajžo nazaj plačajo, pa v špetal en plac štiftajo. Samo prov težke kuhovnce ne pozabi.“

„Koko je to? — baram jest res začudena in firbčna.“

„Boš že probala“ — reče Žefa in gre, pa se v pest smeje, de jest kar za njó gledam.

„Ej, kaj, sej Žefa tud vsa ne vé“ — s' mislim in sedem na gorenjsk ajzenpon, k' me potegne gor do Podnarta, potlej pa grem cfus naprej. K' stopim v farovž, stojé gospod na prag z veliko gorjačo, koker de b' volka al pa kakšno drugo zver čakal. Jest se jim ponižen permojkomentam in jim očem roko kušnit, pa oni mi jo odtegnejo, pa reko precej šorf besede:

„No, si vendar peršla! Glih zdej sem otel iti pó-te s to-le. (Per tem pokažejo gorjačo.) Al ti nisem že tri barte na recepis pisal, de moreš koj prec priti?“

No, jest morem reč, de sem že velik grobost slišala in prenesla, pa take še ne. Prov je imela Žefa, k' je rekla, de nej b' jest vzela zboy močno kuhovenco. Če bo toko — s' mislim — bo treba še metle al pa tolkača, kuhovnce bo premal. Vender ne rečem nič, k' nočem imet prec ta prvi dan špetira, ampak se entšuldigam s tem, de nisem mogla prit, k' sem bla že v drugem dinst v Marperg in je rajža dolga. Mal se potroštajo, de dobé belj človešk ksiht, pa me pusté v farovž in me vštalirajo za njih kuharco. Po pravic rečen mi je že toko naprej peršlo, de se midva ne bova dolg fertrogala in de je Žefa nejbelj gvišen prov imela tud zavolj špitala.

Pa tist dan ni blo nič, desglih niso nobenga frajndlih ksihta pokazal. Ta drug dan so šli nekam z dóma pa zašafal, de nej kosil mal poznej narihtam, k' jih moroit ne bo koj opoldne dám. Res pridejo poznej, vsako jed mal pokusijo, pa jim nič ne tavba, in k spet obdekam, reko:

„Pernes iz kuhnje ta velk nož, hlapcu pa reci, nej pernese tist kibelc s šmiram, k' je za kola mazat.“

„Za kaj bodo pa nugal vso to rištengo?“ — baram jest.

„To teb nič am ne gre. Kar pojdi in stor, kar sem ti zašafal.“

„Jemnasta, to je pa čudno“ — tuhtam jest — „zakaj bodo gospod v ta lepem cimri nugal ta velk nož pa šmir!“ Vendar strim, kar so m' zašafal, hlapec pernese kiblo s šmiram, jest pa ta velk kuhinjsk nož, pa pod bertoham imam skrit tolkač, če b' se kej hudga vrajmal. Gospod vzamejo nož pa začnó rezat svojo gorjačo koker en plajšteft, polej jo potunkajo v kiblo s šmirom pa poskusijo pisat ž njo na popir. K vidjo, de gré, dajo nož men nazaj pa reko, de nej grem.

Men se vse to strašen čuden zdi, pa kaj mene am gre? Nej počno gospod kar čjo, jest toko zá-nje nisem ferantvortleh. Preke večer me pa spet pokličejo, mi dajo en velik pisem, k' ves po šmir diši, in reko, nej ga nesem na pošto, je za ene cajtenge. Jest z bertoham primem ta prif, de b' si rok ne vmazala, pa baram:

„Kaj so pa spisal tukej s takim šrajbcajgam, — nej ne zamerjo? Jest tud vsake nesnage ne nesem na pošto.“

„Je že prov, jo bo pa hlapec nesel“ — se zagroze gospod in mi strgajo šrifto z bertaha — „pa ti, če češ per men bit, moreš več manire zastopit.“

„Vejo kaj, gospod, nej ne zamerjo“ — pravim jest — „če so glih toko fajm gepildet, zakaj pa pišejo z gorjačo in šmirom?“

„Boš tiho ti baba!“ — zarohné in vzdignejo gorjačo. Jest pa naglo spod bertaha pokažem tolkač in pravim:

„Nej le vdarijo, se bo vidlo, kdo bo več dobil, če se že toko greva. Jest vem že toko, kaj so Oni tam-le spisal. Če bodo res v kakšne cajtenge poslal, bova pa midva eno spregovorila. Nej se le ahtajo. Oni so grobi, jest pa huda.“

Gospod so zelen od giftenge in spuste gorjačo na tla, jest pa grem s svojim tolkačem tud v kuhinjo. Dva dni nisva nič govorila, ta trek dan mi pa pernese tist pot „Narod“, desglih s' ga nisem bestelala. Tam berem res tist, kar so naš gospod spisal, pa brez imena, in k' „Brenceljna“ zavolj mene toko ošimfa, koker de b' bil največ lump na sveti, letim z „Narodam“ in tolkačam za hrbtam naravnost v njih cimer.

„Zakaj so pa Oni na svet“ — jih prašam, k' se ne morem že masat; — „če že svoj ongavi lajerkosten gonjo, naj ga gonjo, dokler jih bo kdo poslušal al jim kej dal za to. Al to me jezi, de se zavolj tega spravjo s šmirom in gorjačo nad tega „Brenceljna“, k' za to nič ne more, de idem to ni všeč.“

„Boš tiho“ zareže nad mano in vzdignejo spet gorjačo.

„Ne še“ — rečem jest in zavihitim tolkač — „nej me le poslušajo. Jest sem se avfholtala nejpreh zato, k' tist šenklaški šomašter naše groše požira, za volitev pa nima čevljev in njegova frava čitalenco ferehtlih gleda. Polej mi pa tud tist cigumdigum po ta novem ni všeč, ne morem molit per njem, koker noben drug ne. Zato sem jest „Brenceljnu“ pisala, nej tukej mal pošpega in pič, k' res vse skept nič ni. Zdej pa Oni „Brenceljna“ ošimfajo, koker de b' jih bil že Bog ve kolk ubil! Če je to keršansk, pa jest nisem kuharca. In pa kaj nek vse to Njih am gre? Al je „Brencelj“ Njih pičil? Nej bodo tukej fletno dober fajmošter, pa nej puste cajtenge per mir, Oni so prešov, bodo fest po glav dobil, če bodo hodil se toko pretepat, če glih imajo debelo gorjačo, k' se pa duhovskem stanu prov nič ne šika — nej ne zamerjo! Al nimajo belj fajm šrajbcajga? Če očjo, Jim ga jest kupim. Pa so tud čuden Slobenar, k' tujca, nam škodljivga, toko povzdigujejo, domačga človeka pa toko ponižujejo, de b' mu vsak eno za uh dal, če ga že drgač bolj ne pozna. — Nej zamerjo al ne, men je že vse glih.“

„Jutri, ne — zdej koj greš, ti oné ti“ — se zadero gospod nad mano.

„I, se ve de, pa še koko rada“ — rečem jest — „per njih bi mogla imet tolkač v rok še kder bi avfdekala. Se

pozna, de so pod hribam domá. Preden pa grem, jim svet-jem še, de nej ne bodo toko grobi, če ne, bodo nazadnje ldje se jim še smijal.

K sem šla s farovža, je perletela še gorjača za mnoj pa me ni zadela, zato sem bla prov vesela, de sem peršla v Ibljano, pa mi ni blo treba iti v špital.

Zdej si bom bolj premislila, preden bom šla spet kam v dinst; more že voreng bit, drgač ne grem, sem imela ta zadnje cajte preveč ferdrusa. Če kdo za kakšno voreng geršoft vé, nej mi pa piše šriftlih al pa mindlih sam k men pride, sej ve vsak, ke sem.

Adijo za ta cajt!

Z Olimpa.

Dragi mi „Brencelj“!

Zadnjič sem Ti obljubil, da bova z Riharjem skovala pesem na „šenklavškega šomastra“. Jaz sem brž sklepal besede in šel ž njimi k Riharju. Ko jih ta prebere, pravi: „Ta pesem gre pa prav po napevu one „Šmarijskega šomastra“. Ta napev je kakor nalašč zá-njo. Saj ga znaš tudi ti, kar postavi ga v note, pa ga pošlji, šenklavški orgljar si ga potem lahko sam harmonizira ceciljanski, hu-sitski ali kakor mu drago.“

Meni je bilo to tudi prav, toraj sem postavil napev le za en glas, ker ne verjamem, da bi to pesem še drug pel, ko Förster sam, k večemu bo še dvospev. Znana je že, lahka tudi, toraj tu jo imaš.

Pesem šenklavškega šomastra.

(Zbor za eno ali dve osebi, ker več jih ne bo dobiti, da bi peli ž njim.)

Klaverno za jok.

Šen - klav - ški šo - ma - šter ta je go -

vo - ril: „Bren - celj“ ne - sla - ni ta,

kaj sem mu sto - ril!

Jaz sem iz Pemskega z lačnim trebuhom
V kranjsko deželo privandral za kruhom.

Tukaj je dosti že našega folka,
Kranjca imamo za božjega vol'ka.

Kranjec v resnici prav dobra je duša,
Službice dobre rad drugim prepuša.

Njemu priljubljena tuja je brada,
Če prav otrok njegov kruheka strada.

Najprej Slovencem ponižno sem kimal,
Da le k čitalnici sem se prištimal.

Vendar čitalnica ni mi po volji, —
Oj, ta šenklavški kor — ta bi bil bolji.

Oder čitalniški nese premalo,
Vendar Slovenci so dobri za tnalo.

Kedar bo dosti mi v žepu drobiža,
Pa se Slovencev naš Tone odkriža.

Lezel sem, lezel, le lezel in lezel,
Da na šenklavški kor vendar sem zlezel.

Tukaj priboljški so drugi še lepi,
Da se mi lačni napolnijo žepi.

Ko sem se v službice druge še splazil,
Kaj za Slovenci bi dalje še gazil!

Kák se godí jim, kaj mene to briga?
Da sem le jaz na kónj', drugo mi — figa.

Še bolj pa fletno človeku živeti,
Če je slovljén pri ljudéh še po sveti!

Do zdaj po cerkvah še Rihar kraljuje,
Njega slovenski ljud splošno spoštuje.

Hočem jaz mesto tu prvo doseči,
Moram pač s préstola Riharja vreči.

Toraj nad Riharja spravim se z bičem —
In na pomoč si še tujca pokličem.

Kák po hrbtú je zdaj Rihar dobival!
Jaz pa sem slavo na „up“ že užival.

Zdaj ves ljud láhko že pač zaničujem,
S „štaberlom“ svojim vse petje vladujem.

Dúha slovenskega moram pregnati,
Niso za cerkev slovenski podplati.

Res je na koru bil Pemski moj Vencelj,
Kar ga zasači tam hudi ta „Brencelj“.

Ko pri volitvi Slovencem se umaknem,
Pa se na „Brenceljna“ zélo natakнем.

Ta me potiplje za narodno žilo,
Meni pa dobro je vsako kosilo.

Zdaj je nevarnost, da sanjana slava
V boji mi hudem po vodi ne splava.

Dolgo v Šenklavžu so orgle mi pele,
Zdaj pa so kújati meni se jele.

Rihar, ki hótél sem ga pokopati,
Se je oživel in jel me lasati.

Skonca sem mislil, da jaz sem na veji,
Zdaj pa že vidim, da on je močnejši.

Najbrž bom moral pobrati kopita,
Garda mi moja bo kmalu pobita.

Če prav častí ne bom sabo dost nesel,
Vendar mastí tu ne bom prav nič stresel.

Lé-to pa vendar me zmiraj bi sklelo:
Da vse to „Brenceljna“ hudega delo.

Zato ob koncu bom le to govoril:
„Brencelj“, hudoben ves, ta me bo umoril.

Ne vem, dragi „Brencelj“, kako Ti bo ta pesem všeč.
Eno dobro lastnost pa ima, namreč to, da, kedar je končana,
se zmiraj lahko od konca začne.

Drugič Ti bom pisal nekaj o drugi zeló važni zadevi,
ki bo tudi marsikterega zbodla.

Zdrav bodi vsaj do tje!

Ves Tvoj

Miroslav.

Še nekaj o Försterjevih cerkvenih koncertih.

Ko bi šlo s cerkvenim petjem po Försterjevi volji, bi kmalu brali po voglih take-le plakate.

 Kaj tacega še nikdar!

Jutri v nedeljo točno ob deseti uri dopoldne v šenklaški cerkvi

VĚLIKI KONCERT

z vdeležbo vsega kornega osobstva pod vodstvom slavnega A. Försterja.

Program:

1. *Kirje elejson*, čisto nova skladba Försterjeva po staročeskem, s solospевom gospice Cviligr, spremlja na orgljah A. Förster.

2. „*Graduale*“ — dvospev za gospo pl. Cimferlino in gospoda Visokocvili, brez spremljevanja orgelj, ker so pri tem odveč.

3. „*Offertorium*“ — zbor s čveterospевom gg. Visokocvili, Nižecvili, Godrnja in Muka, s spremljevanjem orgelj po A. Försterju; besedi ni slišati, ker jih tako nihče ne razumi.

4. „*Sanctus*“, poje bariton g. Godrnja, ki tudi ne potrebuje spremljevanja orgelj.

5. *Staročesko-latinska*, po svojem okusu pre naredil A. Förster, poje jako zmešan zbor s spremljevanjem orgelj.

6. „*Ite missa*“ — če jo bo dijakon lepo zapel, drugače ne.

Začetek koncerta bodo naznanili zvonovi. Vstopnina je pri vratih, nad kamnom z blagoslovljeno vodo se ni treba nikomur spodtikati.

Med posameznimi točkami se bo napravnik koncerta po orgljah sprehajal po svojem okusu, tudi bo maša vmes, kar pa naj p. n. obiskovalce tega koncerta nikar ne moti.

K obilnemu obiskovanju tega izbornega koncerta vljudo vabi

A. Förster,
kapelnik.

Kako nevarne so sanje.

Nekteri ljudje na sanje čisto nič ne drže, k večemu da še kateri, če se mu sanjajo kake številke, gre in jih stavi v loterijo. Se ve, da nič ne zadene, ali tega ni kriva loterija, ampak on, ker ni stavil v pravo loterijo ali pa stavil prepozno ali pa prekmalu. Tako se je že primerilo, da je kdo stavil na Trst, pa so njegove številke čez pet let prišle ven v Gracu, na Dunaji ali pa kje drugje, morda še celo nikjer ne. Potlej je pa jezil se nad loterijo, namestu nad samim seboj, ker je stavil.

Toraj so sanje vsakako veliko vredne, to bodi dokazano po sledečih dogodbah, ki so resnične. Kdor ne verjame, plača groš.

Ongavemu Jurčku, čegar posestvo je bilo zavoljo dolžnega davka na bobnu, se sanja, da mu ne bo nič več treba nobenega davka plačevati. Ves vesel teče k sodnji in tam zve, da so bile sanje resnične. Prodali so mu bili namreč posestvo in res mu zdaj davka ni več treba plačevati.

Nekemu slovenskemu vredniku v Ljubljani se je sanjalo, da so mu ponoči tatovi pokradli vse tisočake, ktere

je prislužil si s svojim peresom. Na sanje nič verjame, vendar ko seže v žep edinih hlač, ne najde v njih ne enega krajcarja.

Zagrizenemu nemškutarju se sanja, da je vse Slovence na zelji pojedel. Drugi dan ga res tako vijé in grize, da pošlje po zdravnika. Ta spozná, da je nekaj neprebavljivega snedel, in mu svetuje, naj kaj tacega več ne počne.

Drugemu nemškutarju se sanja, da ima vse Slovence med zobmi in jih mora smleti. V sanjah se napenja takó, da si več zob zdrobi.

„Brenceljnu“ se sanja, da so vsi naročniki poslali mu dolžno naročnino. Ves vesel vstane in najde v svojem predalu več stotakov — v malih zneskih na papirji zapisanih.

Huda zima.

Letošnja zima je bila po vsem evropskem svetu tako huda, da najstarejši ljudje ne pomnijo take. To je razvidno iz sledečih poročil, kateri so došli „Brenceljnu“ z raznih krajev.

V Avstriji je zmrznilo upanje Slovanov in posebno Slovencev do boljše prihodnosti in se še v kljub gorkejšemu vremenu na Dunaji nikakor noče otajati. Največ kriv je temu Stremajer, ki je (kakor podoba na zadnji strani tega lista kaže) primrznil na ministerski stol. Bog vé, kdaj se bo otajal!

Ogrom so zamrznile državne kase, da jih ne morejo odpreti, zato jim zdaj že dalj časa denarja manjka. Čudno je le to, da so se bile o vročini lanskega leta te kase ravno tako čisto zasušile, toraj ne morejo biti veliko vredne, ker jim vsako vreme nagaja.

Na Pruskem se je Bismark zavil v ruski kozuh pred hudo burjo s francoskega. Če bi bila pa ta le premrzla, je prosil še z Avstrije drv, z Laškega pa žrjavice, ker ga neki hudo zebe.

Turek je ves zavil v svoj ruski plajšč in vesel, da ga nihče več ne nadleguje. Državne kase pa so tudi pri njem vse zamrznjene, da uradniki ne dobijo nič drobiža ž njih.

Na Kranjskem je po šolah nemčursk led, na ktere ga so s Pirkarjem vred primrzneni še zmeraj nemčurski učiteljski kapuni. Zdaj bi lahko pihnil z Dunaja drug veter, ki bi vse to kmalu otajal, ali morda se tam boje, da bi potem preveč ne smrdelo.

Nova vaga za tehtanje glasov.

Do zdaj smo imeli vage ali tehtnice le za take reči, katerih je kaj prijeti, Don Försterjev „Sancho Panza“ pa je iznašel vago za tehtanje glasov in že tudi dobil privilegij nã-njo.

Kako natančna je ta vaga, se že iz tega vidi, kar se je dozda poskusilo na nji. Tu le nekaj izgledov.

Po ti vagi tehta namreč: Bikov glas 13¼ kilo, pasji cviligras 1/8 kilo, oslov glas 13⅛ kilo, petelinov glas 22 deka, krokarjev 2½ kilo, glas iznajdbenika te vage in drugov 13¾; glas vseh drugih stvari: ljudi, slavčkov, vrabcev, šinkovcev itd. 1/99 kilo.

Iz tega je razvidno, da najtežji glas je oslov (I-A). Naj se vsak podviza to novo vago omisliti si. Je veliko vredna, pa stane le malo.

Naroča se pri iznajdbeniku na Dobrávi na Gorenjskem pod naslovom: „Sancho Panza, Don Försterjev „knappe“.

Pogovor o ljubljanskega mesta loteriji.

A. Jaz mislim tudi par srečk ljubljanskega posojila kupiti.

B. Ali znaš nemški?

A. Prav nič! Saj pri denarnih rečeh ni treba nemški znati, da le denar dam ali dobim.

B. To je res, ali če kupiš srečko ali „los“ ljubljanskega mesta, moraš vendar nemški znati.

A. Kako to?

B. Ker te kdo prav lahko oslepari in ti prodá vsak listek z nemškimi črkami pomazan za loterijsko srečko ljubljanskega mesta, če ne znaš nemški. Na tej srečki namreč ni nobene besede slovenske.

A. Dobro! Po tem pa ne bom nobene kupil. Saj je še na bankovcih, ki jih na Dunaji tiskajo, tudi slovenski napisano, koliko vsak velja.

B. No vidiš! Jaz bi tudi mislil, da se na srečkah Ljubljane, ki je vendar slovensko mesto, spodobi ravno toliko slovenskih besedi, kolikor nemških. Jaz že nobene ne kupim.

A. Jaz tudi ne. Za srečke ljubljanskega mesta se jaz res ne bom učil nemškega jezika.

B. Iz tega vidiš, kako trdovratni so nemškutarji. Še takrat, kedar potrebujejo denarja, nočejo znati slovenski.

A. Mi pa ne bomo hoteli znati nemški in ne bomo kupovali sreček ali lozov ljubljanskega mesta, dokler ne bodo tudi slovenski, kakor je Ljubljana.

Z nove šole.

V nekem kraju v visokih hribih, kjer imajo otroci do šole plezati čez plote, skakati čez jarke in tekati na vzdol, dobi tujec otroke pred šolo čakajoče in ker ima šolo in šolarje rad, jih praša:

Kaj bote pa danes imeli v šoli?

„Branje in telovadbo“ — je odgovor.

„Ali veste, kaj je to: telovadba?“ — poprašuje dalje.

„To je, da se v šoli zviramo in drug drugemu smejemo, pa nič ne učimo!“ — je odgovor pogumnejšega dečka.

Iz tega sledi, da je telovadba po kmetiških šolah toliko potrebna kolikor koristna.

Mila prošnja.

V zadnji ceciljanski — bolje: Försterjevi vojski je bilo več ubitih in nekaj ranjenih, vsega skup pa ne veliko. Največ je dobil Förster. Ker je prva zaupnica, ktero je z Gorenjskega dobil, že raztrgala se, prosi, da bi mu še od kod poslali ktero, da si bo ž njo rane obvezal, če bo kaj pomagalo. Drugi pa so tudi usmiljenja vredni.

K pogrebu Försterja in vstajenju Riharja,

kar oboje bo slovesno in sijajno, vabi vse svoje prijatelje in nasprotnike

„Brencelj“.

O Försterjevempetji.

A. Zdaj se toliko prepirajo zavolj cekvenega petja, da je že človek ves zmešan. Jaz nimam prav nič ušes za petje, pa bi vendar rad vedel, kje se pojó Riharjeve, kje pa Försterjeve.

B. Saj ti ni treba nič ušes, da imaš le oči. Pojdi v cerkev in če vidiš, da je polna, pojó Riharjeve in druge domačih cerkvenih skladateljev.

A. Dobro! Kaj pa, če se pojó Försterjeve?

B. Je pa cerkev prazna.

A. Tako! Zdaj bom pa že vedel, če prav nimam nič ušes za glasbo in petje.

Na prodaj

so prav po ceni vse tiste

prekle,

ki so do zdaj med Försterjem in Riharjem sem ter tje letele. Dobijo se za vsako ceno pri

„Brenceljnu“.

Ceciljansko.

Kmet z ene fare. Ti, mi smo že tako daleč prišli, da zdaj mrličke pokopujemo latinski.

Kmet z druge fare. Ta je pa že bosa. Jaz ne verjamem, da bi se merlički pokopavali drugače, kakor z lopatami.

Išče se pero,

ki bi se hotelo za šenklaškega organista še v črnilo pomočiti. Ponudbe pod napisom „Skopost in prevzetnost“ sprejema

„Brencelj“.

„Brencelj“ piše.

Gosp. P. C. v K. Najprej Försterju zaupnico proti „Brencelju“ podpisati, potem pa pisati „Brencelju“, da bi se za Vas potegnil, to ne gre. Ali ste pri pravi pameti?

Gosp. I. P. v P. Kaj Vam na misel pride! „Nova šola“ ne pomeni „novo šolsko poslopje“ — to Vam bo vsak človek, ki brati zna ali tudi ne zna, lahko razložil. Kako li, da se Vi, Pirkarjevec, tako blamirate!! Ste najbrž še grozno mladi.

Gosp. A. V. na Ž. Lepa hvala! Ni treba, ker je zadej še močen „prunkelj“. V tisk ne gre, ker je za „Br.“ prerresnično, za „Sl.“ pa prešaljivo. Sploh se pa ne bojte, strele so bile le vodene.

Gosp. A. P. v G. Tudi lepa hvala za sočutje. Spis Vaš se bo hranil, nekaj pa najdete v listu že danes.

Gosp. B. M. v R. Ni res! „Brencelj“ ni slep, da bi se kar tako na limance vsedel. Ste lepi ljudje Vaše vrste!

Gosp. J. J. v K. Ni za „Brencelja“, ker on ni viša inštanca od sodnij. Sploh se mu je že parkrat primerilo, da so nemškutarji, ko so bili obsojeni za to in to, pisali mu, naj on raztrga sodnike, pa on ni tako neumen, da bi šel za nje po krompir v žrjaveo.

Gosp. A. P. v C. Po natančnejem pozvedovanji sem zvedel, da hočete me speljati na led. Za to sem pa že prestar in preveč izkušen, sram Vas bodi!

Gosp. M. F. v L. Tristomiljonkrat pozdravljeni, če je dosti?

Nekaj gospodov naročnikov še do zdaj ni poslalo denarja za poslano jim „Ljubljanske slike“. Take prosimo, da bi se podvizali, ker ne moremo dalje čakati, a tožimo neradi.

Opravništvo „Brenceljna“.

Pred državno loterijo.

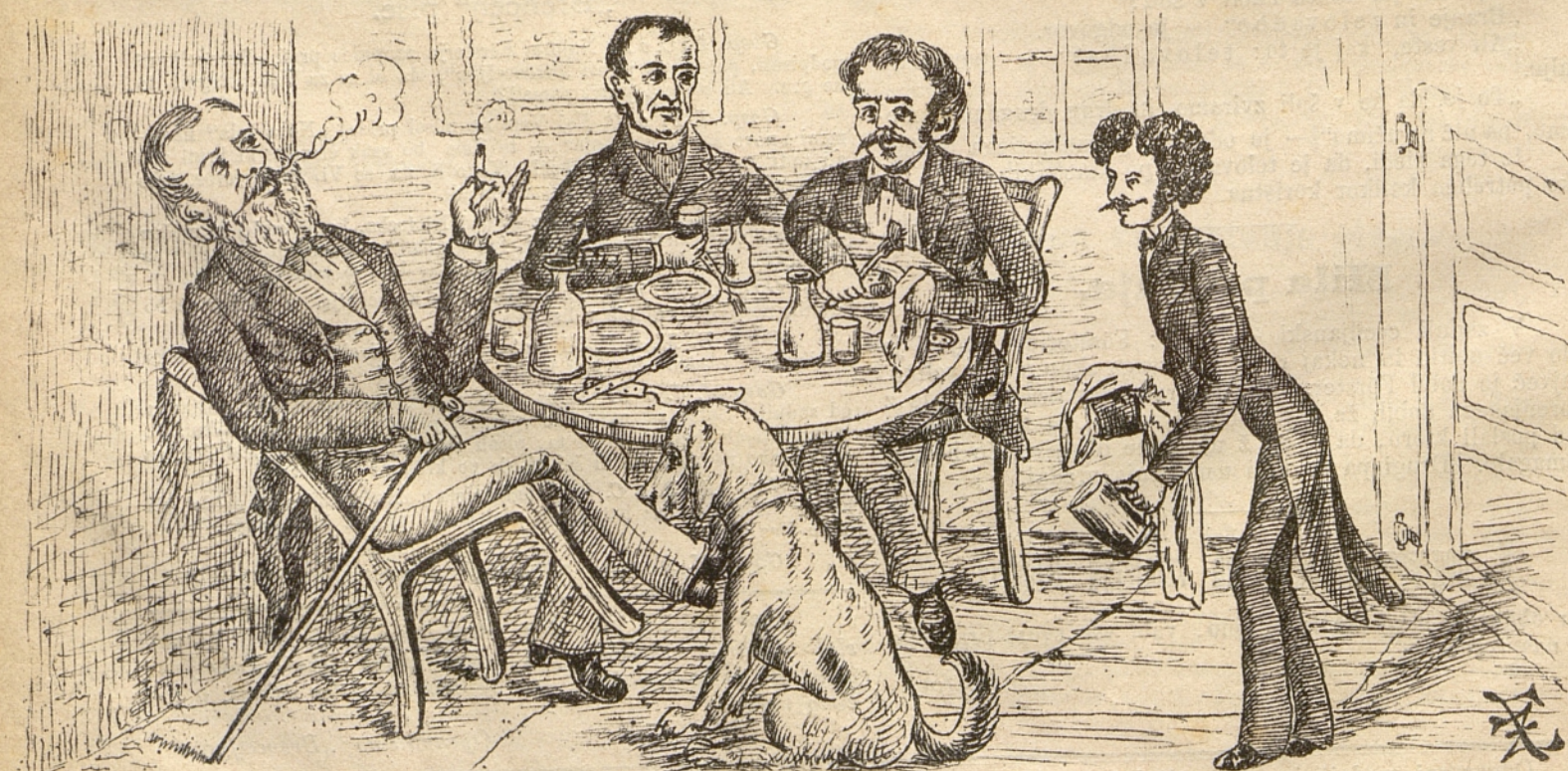
Slovanski narodi (kolektantu Taaifeju): Zopet ni terne! Se bomo naveličali staviti.

Pri ministru Stremajerju.

„Brencelj“. Kako, da se tako trdovratno držiš svojega stola? Ali si primrznen ali prismoljen? Čaj no, ti bom pomagal z žrvjavo!

V državni gostilnici.

Strežaj. Kaj ima gospodov vsak? — Uradnik. Jaz purana, liter vina in 4 žemlje. — Učitelj. Jaz pol piške, pol litra vina pa 2 žemlji. — Duhovnik. Jaz pa pol klobasice, četrť litra vina in eno žemljičo.